

171. Toezicht op en ontslag van de stichtingsbestuurder na invoering van de Wbtr

MR. M.A. VAN HAELST

Tot 1 juli 2021 was het bestuur en toezicht bij een stichting een betrekkelijk verwaarloosd terrein. Een reeks aan schandalen in het afgelopen decennium noopte tot wettelijk ingrijpen in de semipublieke sector. De regels omtrent bestuur en toezicht, die al lange tijd van toepassing zijn op de BV en de NV, gelden nu voor alle overige rechtspersonen, waaronder de stichting. Het geeft een effectief kader om in te grijpen bij ondermaats bestuur en/of toezicht in de semipublieke sector waar de stichtingsrechtsvorm gangbaar is.

Inleiding

Het bestuur en toezicht bij een stichting was tot 1 juli 2021 een wettelijk verwaarloosd terrein. De benoeming en ontslag van de bestuurder van de BV en de NV was altijd al duidelijk geregeld maar kreeg nog meer detail met de invoering van de Wet bestuur en toezicht in 2013 ('Wbt-2013'). De regels omtrent bestuur en toezicht, welke sinds 2013 van toepassing zijn op de BV en NV¹, zijn met de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen ('Wbtr-2021') gelijkgesteld voor alle andere rechtspersonen² en dat biedt een effectiever kader om in te grijpen bij ondermaats bestuur en toezicht in de semipublieke sector. In dit artikel worden de nieuwe regels belicht in geval van het ontslag van een stichtingsbestuurder en hoe vanaf 1 juli 2021 het toezicht is geregeld.³

De blauwdruk voor de verbeteringen van bestuur en toezicht lag feitelijk al gereed met de Wbt-2013. De Wbtr-2021 heeft dan ook in een betrekkelijk snel tempo het licht gezien

De gelijkstelling van het bestuurdersontslag is dermate eenvoudig en effectief, dat het de vraag is waarom dit niet

- Ik zal hierna spreken over de BV's en NV's als kapitaalvennootschappen omdat ze een kapitaalstortingsplicht kennen en ze in dat opzicht te onderscheiden zijn van de andere rechtspersonen.
- De stichting, de vereniging, de coöperatie en de onderlinge waarborgmaatschappij.
- Een aantal belangrijke gevolgen van de Wbtr-2021 die in dit artikel niet behandeld worden, zijn een verplichte belet- en ontstentenisregeling voor bestuurders en commissarissen in de statuten, een wijziging van de regeling ingeval van tegenstrijdig belang van bestuurders en/of commissarissen en een beperking in het meervoudig stemrecht van bestuurders en/of commissarissen.

direct met de Wbt-2013 is meegenomen. Dat valt niet te verklaren uit de geschiedenis van de Wbt-2013. Het lijkt simpelweg niet te zijn overwogen. Wanneer de wens tot uniformering en verduidelijking ontstond is wel herleidbaar. Kort na de introductie van de Wbt-2013 kwam een lange reeks van fraude aan het licht met publiek geld gepleegd door sleutelpersonen in woningcoöperaties.⁴ Een parlementaire enquête werd ingesteld naar de opzet en het functioneren van woningcorporaties.⁵ Precies in diezelfde periode kwam ook in de zorgsector⁶ en het onderwijs⁷ wanbeleid aan het licht, zij het dat de aard daarvan onder de noemer van 'inschattingfouten' viel. Het ontluisterende gebrek aan deskundigheid van bestuurders en toezichthouders in de semipublieke sector was voor de minister van Economische Zaken aanleiding om de Commissie Behoorlijk Bestuur onder voorzitterschap van Femke Halsema in te stellen.⁸ Deze Commissie stelde vast dat de taakomschrijving en de aansprakelijkheid van bestuurders en toezichthouders van verenigingen, en met name de stichtingen in de semipublieke sector, een nadere concretisering in de wet behoeft. De blauwdruk voor de verbeteringen van bestuur en toezicht

4 Strafrechtelijke veroordelingen bestuurders woningcoöperaties:

- Vestia: ECLI:NL:RBROT:2020:1931;
- Laurentius: ECLI:NL:RBOBR:2018:444;
- Rochdale: ECLI:NL:GHAMS:2017:1018.

5 Tweede Kamer der Staten-Generaal 2 Vergaderjaar 2014-2015, 33606 Parlementaire enquête Woningcorporaties.

6 Meavita: Meavita-Verslag-van-onderzoekers.pdf (rechtspraak.nl) Philadelphia: <https://www.nrc.nl/nieuws/2009/02/21/en-toen-was-de-kas-van-philadelphia-leeg-11687375-a690298>

IJsselmeer Ziekenhuizen: <https://nl.wikipedia.org/wiki/IJsselmeerziekenhuizen>

7 Amarantis: <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/2801766/fraude-en-zelfverrijking-bij-top-amarantis> InHolland: <https://nos.nl/artikel/213201-raad-van-toezicht-inholland-weg>

8 'Een lastig gesprek' Advies van 11 september 2013 van de Commissie Behoorlijk Bestuur o.l.v. F. Halsema.